

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ÖMER SABANCI'NIN

MERSİN SİAD KONUŞMASI

**6 Eylül 2004
Mersin**

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İrm Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Märkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Maunoy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29	Faks: (90-212) 249 13 50	e-mail: tusiad@tusiad.org
Tel: (90-312) 468 10 11	Faks: (90-312) 428 86 76	e-mail: ankoffice@tusiad.org
Tel: (32-2) 736 40 47	Faks: (32-2) 736 39 93	e-mail: brsoffice@tusiad.org
Tel: (1-202) 776 77 70	Faks: (1-202) 776 77 71	e-mail: usoffice@tusiad-us.org
Tel: (49-30) 28 878 6300	Faks: (49-30) 28 878 6399	e-mail: info@tusiad-de.org
Tel: (33-1) 426 516 40	Faks: (33-1) 426 516 99	e-mail: sntan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

Mersin ilinin değerli yöneticileri, sevgili Mersinli dostlar, sayın basın mensupları

TÜSİAD adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bugün sizlerle birlikte, yaz sıcaklarının rahavet ortamından biraz sıyrılıp, geçtiğimiz günlerde yaşadığımız bazı önemli olaylardan hareketle, Türkiye'nin gündemini bir gözden geçirmek, yerli yerine oturtmak yararlı olur düşüncesindeyiz.

Geçtiğimiz günlerin önemli gündem maddelerinden biri, kamu reformu çalışmaları çerçevesinde TBMM'de kabul edilen dört kanundan üçünün sayın Cumhurbaşkanı tarafından veto edilmesiydi. Veto gerekçelerinin temelini, bu tasarıların yerel ağırlıklı bir devlet modeline geçişi öngörüyor olması ve bu haliyle Anayasa'ya aykırı düşmesi oluşturuyordu.

TÜSİAD'ın bu konuda daha önce kamuoyuyla ve hükümetle paylaştığı görüşleri burada bir kez daha dile getirmekte yarar görüyorum.

TÜSİAD Kamu Reformu tasarılarının arkasındaki temel felsefeyi doğru bulmaktadır. Bu konuda, çeşitli rapor, seminer ve konferanslarla çalışmaya destek olduk. Ancak, gerek tasarıların kanunlaştırılması için izlenen yolu, gerekse sayın Cumhurbaşkanı'nın veto gerekçelerinde de bulunan bazı stratejik konularda hükümetin yaklaşımını eleştirdik.

Özetleyecek olursak, mevcut yönetim sistemini baştan aşağı yeniden düzenleyen ve onun felsefesini değiştirmeyi öngören bu kapsamda bir reform çalışmasının, gerekli Anayasa değişiklikleri yapılmaksızın gündeme gelmesini doğru bulmuyoruz. Çünkü, tasarı ile getirilmek istenen ve bizim de desteklediğimiz yönetim felsefesi, gerçekten de Anayasa'daki yönetim felsefesi ile çelişmektedir.

Öte yandan, yeni yasaların öngördüğü biçimde yeni görevler üstlenecek kurumlar gerektiği gibi hazırlanmadan, bu kurumların kapasiteleri geliştirilmeden ve bütün bu süreç ayrıntılı biçimde planlanmadan, yeni yetki ve sorumlulukların dağıtılması yanlış olacaktı ve reformun başarılı olması mümkün olmayacaktı. Bu da çok önemli bir eksiklik olarak tarafımızdan dile getirilmişti.

Yeterli denetim mekanizmalarının kurulmamış olması, bir başka eleştiri noktamızdı. Bu çapta bir yetki devrinin, aynı çapta bir denetim mekanizmasını gerekli kıldığı aşıkardı ve yasalarda bu eksiklik hemen göze çarpıyordu. Tasarıda eğreti duran, Belediye Başkanları'nın siyasi parti yönetim ve denetim organlarında yer almasını engelleyen madde de eleştirdiğimiz noktalar arasındaydı. .

Bunları dile getirmekteki amacımız, "biz söylemiştik" demek değil. Bu kapsamda ve önemde bir reform tasarısı için henüz hala zamanın tükenmediğini ve bu yöndeki değişikliklerle, daha iyi hazırlanmış bir tasarı, kamuoyuna da iyi anlatılarak gündeme getirilmesinin elzem olduğunu söylemeye çalışıyoruz.

Geçtiğimiz günlerdeki ikinci önemli konusu, yaklaşan AB Türkiye ilerleme raporu ile ilgili basına sızan bazı değerlendirmeler oldu. Bu değerlendirmelerde, yargı sistemindeki sorunlardan, azınlıkların dini haklarından, kadın haklarından, güvenlik güçlerinin insan hakları ihlallerinden, ve köye dönüş projesinde ortaya çıkan sorunlardan söz edildi.

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İrm Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Märkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Maunoy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29 Faks: (90-212) 249 13 50 e-mail: tusiad@tusiad.org
Tel: (90-312) 468 10 11 Faks: (90-312) 428 86 76 e-mail: ankoffice@tusiad.org
Tel: (32-2) 736 40 47 Faks: (32-2) 736 39 93 e-mail: bsloffice@tusiad.org
Tel: (1-202) 776 77 70 Faks: (1-202) 776 77 71 e-mail: usoffice@tusiad-us.org
Tel: (49-30) 28 878 6300 Faks: (49-30) 28 878 6399 e-mail: info@tusiad-de.org
Tel: (33-1) 426 516 40 Faks: (33-1) 426 516 99 e-mail: sctan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

Kuşkusuz bunların hiçbiri yeni sorunlar değil. Olumlu uygulama örneklerinin bulunmayışı bir yana, Avrupa kamuoyundaki olumsuz Türkiye imajını destekleyen olaylar da işlerimizi zorlaştırıyor. Kadına pozitif ayrımcılık yapılmasına ilişkin girişimlerin iktidar partisine engellenmesi, töre cinayetleri, yargı skandalları, güvenlik güçlerince yapılan kötü muamele örneklerinin caydırıcı biçimde cezalandırılmaması, hukuk devleti ilkesini çiğneyen uygulamalar bu alanda bizlere hala eleştiri yöneltmesine yol açabiliyor.

Bu çerçevede kuşkusuz, MGK'nun sivil genel sekreterinin görev başlaması ve TCK'daki değişikliklerin meclis gündemine gelmiş olması olumlu gelişmeler hanesine yazılmalıdır. 6 Ekim'de açıklanması beklenen ilerleme raporu öncesinde Türkiye'nin hiç değilse, hukuk alanında bir boşluk bırakmaması gerekmektedir.

Hükümetin bu açıdan geniş bir hazırlık içinde olduğunu biliyoruz. Yasa değişikliklerinin, arzu ettiğimiz reformların ruhuna zarar verecek sapmalara uğramadan gerçekleşmesi en büyük dileğimizdir. Bu konuda iktidara olduğu kadar muhalefete de büyük sorumluluk düşmektedir. Özellikle Eylül ortasında Meclis gündemine gelecek Türk Ceza Kanunu değişiklikleri büyük önem taşımaktadır...

Gerek eleştiri ve ifade özgürlüğüne getirilen sınırlamaların ortadan kaldırılmasının, gerekse işkence suçlarına verilen cezaların ağırlaştırılmasının, bu konuların, bir daha geri dönmek üzere, demokrasi gündemimizden çıkarılmasını sağlayacağını umuyoruz. Ancak Terörle Mücadele Kanunu'nun ifade özgürlüğünü sınırlayan eski maddelerini çağrıştıran düzenlemelerin TCK'nda da yer alması gibi olumsuzlukları kaygıyla karşılıyoruz.

Aynı şekilde kadın hakları konusunda, bir utanç abidesi olan "töre cinayetleri" ve "ırza geçme" konularındaki ceza indirimini ve ceza infazının kaldırılması gibi maddelerin, artık hukuk tarihimize gömüleceğini umuyoruz. 6 yıl önce suç olmaktan çıkarılmış bulunan zinanın yeniden TCK kapsamına alınması girişimlerini ise bir "geriye gidiş" olarak görüyor ve bu konudaki tartışmaları hayretle izliyoruz. Hükümetin ve muhalefetin, kadın haklarını ilgilendiren konularda, sivil toplum örgütlerine daha fazla kulak vermesi gerektiğine inanıyoruz.

Geçtiğimiz günlerin üçüncü önemli gündem maddesi, IMF ile yeni bir stand-by anlaşmasının yapılacağını ilan edilmesi, uluslararası değerlendirme kuruluşlarının Türkiye ile ilgili farklı değerlendirmeleri ve cari açık tartışmalarının yeniden hız kazanmasıydı.

Ekonomiyi topluca değerlendirirken önce bir noktanın altını çizmeliyiz:

Türkiye ekonomisi, kriz sonrası dönemde, ekonominin dengelerinin yeniden tesis edilmesi yönünde yapılanlar ve bu politikaların bir hükümetten ötekine değişmemesi sayesinde, önemli kazanımlar elde ederek bugünkü noktaya ulaşmıştır. Burada eksik gördüğümüz husus, hükümetin, elde edilen kazanımları yapısal iyileştirmelerle destekleyerek kalıcı hale getirmek için, çaba sarfetmeye devam edeceği hususunda, net işaretler vermemesidir. Daha açık söylemek gerekirse, hükümet, ülkeyi bugüne kadar ekonomik istikrarsızlıklara sürükleyen bazı alanlarda, cesur düzenlemeler yaparak, istikrarsızlık kaynaklarını ortadan kaldırmayı henüz başaramamıştır.

TÜSIAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İrm Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Märkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Maunoy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29 Faks: (90-212) 249 13 50 e-mail: tusiad@tusiad.org
Tel: (90-312) 468 10 11 Faks: (90-312) 428 86 76 e-mail: ankoffice@tusiad.org
Tel: (32-2) 736 40 47 Faks: (32-2) 736 39 93 e-mail: bsloffice@tusiad.org
Tel: (1-202) 776 77 70 Faks: (1-202) 776 77 71 e-mail: usoffice@tusiad-us.org
Tel: (49-30) 28 878 6300 Faks: (49-30) 28 878 6399 e-mail: info@tusiad-de.org
Tel: (33-1) 426 516 40 Faks: (33-1) 426 516 99 e-mail: usatn@tusiad.org

web: www.tusiad.org

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

Kapsamlı bir vergi reformu ile gelir idaresinin yeniden düzenlenmesi, kayıt dışı ekonominin tedricen kayıt altına alınması sağlanamamıştır. Sosyal Güvenlik kurumlarımız, kanayan büyük bir yara olmaya devam etmektedir. Özelleştirmenin hukuki altyapısı bir türlü oturtulamamakta, ekonomiye sağlanacak ek katma değer değil, satış fiyatının öne çıktığı anlayış terkedilememekte, uygulamada da yalnızca kötü örnekler üretilerek, özelleştirmelerin kamu vicdanında kalıcı olarak mahkum edileceği bir ortama doğru hızla ilerlenmektedir. En çok ihtiyaç duyduğumuz bir zamanda, yatırım ortamının iyileştirilmesi doğrultusunda kayda değer hiçbir adım atılamamaktadır. Bu alanlar, cesur ve radikal düzenlemeler beklemektedir ve bu düzenlemeler olmaksızın kazanımların kalıcı olması mümkün değildir.

Öte yandan, dış dengede izlemeye başladığımız olumsuzluk, iyi yönetilemediği takdirde, 2005 yılında ekonomik istikrara yönelik ciddi riskler oluşturabilecektir. Henüz finanse edilemez bir seviyeye ulaşmamış bulunan ancak dikkatle izlenmesi gereken cari açık, büyümenin hızlanmasının doğal bir sonucudur. Yükselen petrol fiyatları gibi konjonktürel olumsuzlukların da devreye girmesiyle cari açığın daha da büyümesi olasıdır.

Bugünkü işsizlik seviyesi ile Türkiye'nin büyümenin hız kazanmasını ve sürdürülebilir bir seviyede istikrara kavuşmasını desteklemekten başka çaresi yoktur. Son altı ayda cari açığı artıran faktörlerin yatırım ve ara malı ithalatı olduğu dikkate alınır, tüketimi kısımaya yönelik polisiye önlemlerin bir yarar getirmeyeceği görülecektir.

Türkiye ne zaman hızlı büyüme sürecine girse, cari açık da büyür ve bu açıkların finansmanı sorun yaratır. Bu eğilim sorunun yapısal olduğunu bize göstermektedir. Kısa dönemde dalgalı kur politikası bir fren etkisi yapabilir ama, büyümeye iradi bir fren koymak yerine, orta vadede açığı sağlıklı biçimde finanse etmenin yollarını aramak gerekmektedir.

Bu boyutta cari açıklar ancak doğrudan yabancı sermaye girişi ile finanse edilebilir. Hükümet, ayakları yere sağlam basan bir politika ile bu gidişatı ülke ekonomisi için bir avantaja çevirebilir. Bunu sağlamak için hepsi birbirinden önemli dört sağlam dayanağa ihtiyacımız var:

- 1) **IMF anlaşması** mali piyasalara güven verecektir. Cari açığın finansmanında güven faktörü birinci derecede önemlidir.
- 2) **Siyasi güven ve istikrar ortamı** hassas dengelerden kaynaklanan olumsuz beklentileri en aza indirecektir. Beklenti yönetimi, başarının önemli koşullarındandır.
- 3) **AB ile müzakerelerin başlaması**, ya da bu doğrultuda çok açık bir kararın açıklanması, ekonominin geleceği açısından ciddi olumlu beklentiler yaratacaktır.
- 4) **Yatırım ortamının iyileştirilmesi** ekonomik büyümenin nihai amacına yani istihdam ve refah artışına ulaşmak için en kritik faktör olarak önümüzde durmaktadır.

Özellikle yatırım ortamının iyileştirilmesinin cari açıkların sağlıklı finansmanı için doğrudan yabancı sermaye girişini hızlandırmak açısından olduğu kadar, ülkemizin kanayan yarası işsizliğe bir çözüm üretilmesi açısından da büyük önem taşıdığı için bir kez daha altını çizmek istiyorum.

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İrm Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Märkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Maunoy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29 Faks: (90-212) 249 13 50 e-mail: tusiad@tusiad.org
Tel: (90-312) 468 10 11 Faks: (90-312) 428 86 76 e-mail: ankoffice@tusiad.org
Tel: (32-2) 736 40 47 Faks: (32-2) 736 39 93 e-mail: bsloffice@tusiad.org
Tel: (1-202) 776 77 70 Faks: (1-202) 776 77 71 e-mail: usoffice@tusiad-us.org
Tel: (49-30) 28 878 6300 Faks: (49-30) 28 878 6399 e-mail: info@tusiad-de.org
Tel: (33-1) 426 516 40 Faks: (33-1) 426 516 99 e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

İş dünyası olarak tecrübemiz göstermektedir ki, yatırımlar ve sermaye hareketleri üzerindeki en olumsuz etkiyi uygulanan politikalardaki belirsizlikler yaratmaktadır. Yatırım ortamının iyileştirilmesi için kurulmuş olan “Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu”, özel sektör, bürokrasi ve siyasi irade sacayaklarına bina edilmiş yapısı ile gerekli uygun zemini sağlamaktadır. Yapılması gereken bu kurulu verimli şekilde çalıştırmak ve hızlı sonuç almayı sağlamaktır.

Değerli konuklar,

Hepimiz, yıllardır öyle sorunların altında ezildik ki, hükümetlerin ve kamu görevlilerinin olağan görevlerini yerine getirmelerini bir erdem saymaya başladık. Özlediğimiz günlere kavuşmak istiyorsak başarının tarifini değiştirmek zorundayız.

Başarıyı, artık, kriz çıkarmadan ekonominin yönetilmesi ile sınırlı biçimde tarif etmekle yetinmemiz mümkün değil. Bize göre başarı, yılların kemikleşmiş sorunlarına neşter vurulması, sorun kaynaklarını kurutarak, kalıcı bir değişimin egemen kılınmasıdır. Başarıya götüren yolu katedebilmek için, akılcılığı elden bırakmadan, radikal değişimler yaratacak cesur adımlar atabilmek gerekir.

Hepinizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum.

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İrm Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Märkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Maunoy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29	Faks: (90-212) 249 13 50	e-mail: tusiad@tusiad.org
Tel: (90-312) 468 10 11	Faks: (90-312) 428 86 76	e-mail: ankoffice@tusiad.org
Tel: (32-2) 736 40 47	Faks: (32-2) 736 39 93	e-mail: bsloffice@tusiad.org
Tel: (1-202) 776 77 70	Faks: (1-202) 776 77 71	e-mail: usoffice@tusiad-us.org
Tel: (49-30) 28 878 6300	Faks: (49-30) 28 878 6399	e-mail: info@tusiad-de.org
Tel: (33-1) 426 516 40	Faks: (33-1) 426 516 99	e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org